

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

IV. Nonnulla de potentiis expediuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

hendere necesse est. Sic in definitione, quæ nihil aliud est, quam expressa anima apprehensio expressè illius potentias attingo, dico enim *aliquid, quo vivimus*, &c. ratio est, quia quantumvis confusè animam apprehendo, debeo illam apprehendere ut distinctam ab omnibus, quæ non habent rationem animæ: ergo debeo apprehendere id, per quod constituitur distincta ab illis: sed constituitur distincta per principium operationum vitalium: ergo debeo apprehendere principium operationum vitalium, quod formaliter est potentia. Debere me apprehendere animam ut distinctam ab aliis, quæ non habent rationem animæ, patet, quia si cum illis illam confundam, non dicar apprehendere animam sed prædicatum commune animæ, & aliis entitatibus, quæ non sunt animæ; sicut cum hominem apprehendo confusum cum equo, non dicor apprehendere hominem, sed animal.

13 Dixi conclusionem tertiā, potentiam non constituentem aliquid prædicatum superius animæ in communi, non terminatum ad actionem vitalem, non esse de essentia metaphysica animæ, etiam si realiter sit identificata cum illa, & consulto nullam ex his potentiis assignavi, quia non est huius loci examinare quibus potentiis constituantur prædicata superiora omni animæ, & de quacunque potentia à me assignata posset excitari questio, an illa pertineret ad constitutum substantiæ, corporis, vel spiritus, quam questionem dirimere esset naturam ferè omnium prædicatorum quæ in serie prædicamentali continentur indagare, quapropter sufficiat regulam assignare pro illis potentiis, si aliquæ sint, ex quibus forsitan erit virtus productiva caloris identificata cum animis sensitiuis.

PUNCTUM IV.

Nonnulla de potentiis expediuntur.

1 Inquiri solet in opinione quæ potentias superadditas defendit, an possint à proprio subiecto separari? Negat Caietanus 1. p. q. 54. art. 4. §. *Ad tertiam rationem*. Melius affirmativè respondet Sotus in prædic. cap. de proprio, Bañes 1. p. q. 77. art. 1. dub. 1. ad 4. Ratio fumenda est à paritate quantitatis, & aliorum accidentium, quæ à propriis subiectis separantur; non enim in vitalibus potentiis specialis reperitur difficultas, neque speciale fundamentum ad asserendum per se ipsas, & non per actiones superadditas dependere à subiectis, sicut enim quantitas est passio materiæ primæ & semper illam comitatur, & mediā actione ab illa dependet: eodem modo si daretur potentia intellectiva superaddita, mediā actione ab illa dependeret. Non nego possibiles esse potentias immediatè & per se ipsas dependentes à substantiis, quarum sunt passiones, quæ ab illis separari non possint; nihil enim, quod alicui entitati per se ipsam, & non per aliud superadditum convenit, ab illa esse separabile.

2. Secundò inquiritur, an hæc potentia separata ab anima possit vniri subiecto extraneo; v. g. an potentia visiva possit vniri ligno? Rub. lib. 2. de anima, c. 3. q. 2. asserit implicationem involuere vnionem harum potentiarum subiecto extraneo. Sentio absque vlla contradictione potentias has posse vniri subiecto; quod probo, quia nullū est argumentum, quo talis ostendatur contradictio. Secundò, quia in communi sententia potentia visiva materialis in homine, & in equo subiectatur in materia primæ: sed materia prima equi, hominis, & ligni est eiusdem speciei, & potuit eadem numero, quæ est hominis vel equi, ligno contingere: ergo sicut materia primæ hominis est capax terminandi vnionem respicientem potentiam visivam, ita materia prima ligni eandem capacitatem habebit.

3. Obicit Rub. implicat esse formam in subiecto, cui non communicat suum effectum formalem: sed effectus formalis potentie visivæ est reddere subiectum potens videre: ergo si informat materiam primi ligni constituit illam potentem videre. Respondi nullius effectum formalem, quem communicat forma cuicunque subiecto, cui vnitur, esse constitutivum quoddam totum resultans ex subiecto, formā vniti, & vnione, & hoc esse inseparabile ab illa, reliquos verò esse respectivos ad subiectum. Dixi etiam potentias non constituere subiecta per se ipsa effectiva, neque per se ipsa potentia aliquid producere; sed tantum mediātè mediis potentiis, si his seclis nullam virtutem

actiuam habeat subiectum, vel tanquam comprincipium ex qua & ex subiecto fit principium effectuum adequatum, si subiectum virtutem aliquam inadæquatam habeat ad operandum.

Tertiò inquiritur: An potentia vitalis separata à subiecto, vel vnita subiecto extraneo posset elicere actum vitalem, v. g. intellectus separatus an posset producere intellectionem? Resp. intellectum sine consortio animæ, concurrente ad intellectionem non posse illam producere aduæ de potentia Dei absoluta, quia in mea sententia intellectionem (idem dico de volitione & quacunque sensatione) per suammet entitatem dependet ab anima & vnitur animæ. Respondeo secundò, intellectum separatum ab anima, hoc est, non illi vnitum, neque dependentem ab illa, posse naturaliter producere intellectionem, cum propria anima, si debitam approximationem habeat cum ipsa anima tanquam cum subiecto, à quo educenda est intellectionem, & comprincipio à quo simul cum potentia talis intellectionis processura est. Hanc conclusionem defendo, quia ad hoc ut intellectus concurrat cū anima, existitimo non requiri vnionem inter ipsum, & animam, sicuti neque in alio accidenti ad concurrentem cum substantia ad alium tertium effectum, quia sine fundamento requiritur talis vnio, sicut enim calor eodem modo cum igne, cui est vnitus vel cui est tantum applicatus; sic intellectus intellectionem producit cum anima sibi vnita, vel tantum applicata si debita cum illa applicationem habeat. Respondeo tertiò intellectum subiecto extraneo vnitum posse de potentia Dei absoluta cum propria anima intellectionem producere, quia tunc illi deficit approximatō, quæ est conditio necessaria ad agendum, & forsitan vnio cum subiecto extraneo impedimentum sit ad agendum, poterit Deus non obstantè hoc impedimento cum intellectu concurrere, & approximationem supplere, ut probavi in *Physic. Contr. 8. Punct. 3.* vbi dixi agens de potentia Dei absoluta posse agere in passum distans.

Quartò inquiritur: An potentia vitalis separata, vel quodlibet aliud accidens haberet modum perfectiæ Caietanus quem impugnat Suarez tom. 3. in 3. partem, disp. 56. sect. 2. affirmat accidens separatum habitum modum quemdam substantialem, quo existat existentia substantiæ, quam habere nequit, dum est in subiecto. P. Suarez supra, & P. Vasquez 1. p. disp. 173. modum hunc perfectiæ accidentalem concedunt accidentibus separatis. Sotus in 4. dist. 12. q. 6. & P. Valentia 3. p. disp. 64. cap. 3. Punct. 1. affirmant accidens separatum nullum modum superadditum habitum. Sentio accidens separatum nullo alio indigere modo distincto à creatione, ut constitutur existens, & independents à subiecto, quod sic probo. Ex vi creationis accidens constituitur existens, & sine dependentia à subiecto: ergo non indiget alio modo superaddito: Antecedens constat ex dictis 3. *Physic. de natura actionis creaturæ*: Consequentia patet, quia posita creatione accidens non indiget hoc modo ut sit independents à subiecto; ad quid ergo indiget illo modo? Dices per creationem existere independentem à subiecto priuatiuè, & non positiuè, & indigere modo superaddito, ut positiuè sit extra subiectum. Contrā: accidens habet per creationem, quæ est forma positiua, hoc, quod est non dependere à subiecto: ergo habet modum non dependendi æquè positiuè cum quocunque, quem tu fingas. Probo consequentiam: Nullus modus positiuus est formalis negatio dependentiæ, sed tantum illam inducit: ergo eatenus modus ille faciet subiectum positiuè independentem, quatenus per entitatem positiuam hæc negationem induceret; sed hoc habet creatio; ergo constituit accidens independents. Mitto nullum modum ex vi cuius entitas non existit, posse illum independentem constituere; quia accidens constituere entitatem independentem, est illam entitatem constitui existentem ex vi huius accidentis absque vilo ordine ad subiectum inhesionis: ergo accidens, seu modus, ex vi cuius potentia separata, vel qualibet alia entitas non constituitur existens non posset illam independentem constituere.

Dices: modum illum non requiri, ut potentia superaddita constitutur independents, ed ut suppleat vnionem, quam habebat tale accidens cum subiecto. Contrā: accidens separatum à subiecto manet ab illo diuisum, ergo ut sit in statu separationis necessariò includente diuisionem, non

non indiget alio suppleto vnione, ad hoc enim vt subiectū forma careat, nō requiritur aliquid, quod suppleat vices formæ, quæ caret. Neque anima rationalis in statu separationis habet modum aliquem suppletē defectū vnionis.

7 Adde magis connaturale esse accidenti, careere illo modo, quā illud habere in statu separationis, quod sic probatur: Modus ille non est formæ connaturalis, neque necessarius adhuc pro illo statu, vt probatur: ergo si daretur, saltem esset præter illius naturam. Deinde opponeretur cū modo essendi in subiecto, quæ exigit accidēs: ergo esset cōtra illius naturā, sicut est contra naturam aquæ habere calorem oppositum cum frigidityte, quā exigit, & magis naturale est aquæ, adhuc non frigida careere calore, quā illi habere.

8 Obiicit. Accidēs separatū est per se: ergo non indiget modo perfectitatis. Resp. accidēs separatū esse per se, nihil aliud esse, quā existere cum independentia à subiecto, quod habet per creationem, quā indigere factor in statu separationis; Alio tamen modo distincto egere nego.

9 Obiicit. secundo: Formā substantialem in statu reparationis habet modum perfectitatis: ergo eundem habebit forma accidentalis. Resp. formā substantialem separatā à subiecto, retinere substantentiam partialem, si illam propriam habebat in subiecto distinctā à substantentia materia: si verò substantēbat indiuisibili substantentia totius, in statu separationis, illi tribui modum quandam suppletē substantentiam; quā habebat in toto, non verò modum suppletē vnionem ipsius cum subiecto, neque aliquem distinctum à creatione suppletē dependentiam, quā habebat ab eodem: si materialis erat, & ex ipsoeducta; accidenti verò nullum modum tribuendum esse distinctum à creatione, quia cū in statu vnionis non haberet substantentiam, non indiget in statu separationis modo suppleto vices substantentia, cuius est incapax.

10 Quinto inquiritur: An in anima vegetatiua distinguatur potentia generatiua, nutritiua, & augmentatiua? Plures de hac re lege opiniones apud Patre Rub. lib. 2. de anima, c. 4. de potentiis animæ vegetatiuæ; q. 2. Affirmo breuiter, Potentiam nutritiua non esse distinguendam à potentia augmentatiua. Ratio est, quia nutritio, quæ est actus potentia nutritiua, non differt ab actu potentia augmentatiua, qui est acquisitio quantitatis per aliquid intrinsecū sed tantum per connotationem subiecti quantificati, ad quam tantum requiritur quantitas informans subiectum; sed ad hoc vt quantitas informet subiectum; circa quod fit nutritio, & ad hoc vt fit nutritio, non requiritur potentia distincta à nutritiua: ergo nō est superaddēda, quia vbi non est actus distinctio, non debet potentia admitti. Quod si vt viuens fiat maius quantum, vno quantitatis acquisitæ cū quātitate præexistente requiratur pro hac vnione, etiam si deus necessario requirit ad quantitatem quomodocūq; acquirēdā, nō est multiplicanda noua potētia, quia tota quātitas à materia producit, cui inhaeret, & ita vno quātitatū producit ab vnione materiæ, ex cuius potētia educitur.

Dico insuper, si nomine potentia generatiuæ intelligatur virtus productiua seminis, hanc non distingui à nutritiua, quia eadem potentia, quæ in materia cum his positionibus oīa producit, neruos in alia, in alia carnem, sanguinē in alia, & in alia lac, poterit & in alia semē elaborare. Saa-deri potest hæc sententia ex alia, quā multi Medici ex principiis anatomicis certam putant, videlicet partes, in quibus semen decoquitur, ali ex ipse semine ex quo infero ad virtutem illā, cui incumbit partes illas nutrire, spectare semen elaborare, vt illud tanquam materiam aptam ad nutritionem illarum partium disponat.

12 Vltimò affirmo, si nomine potentia generatiuæ intelligatur virtus, quæ immediatē foetum attingit, siue in semine residens, siue matri inherens, virtus generatiua à nutritiua distinguitur. Probo hanc conclusionem ex modo longè diuerso, quo effectus harum virtutum produciuntur, & distinctione actuum illorum, ex quibus tota distinctio aliarum potentiarum desumitur. Virtus enim generatiua respicit terminum necessariū transeuntē productum, virtus nutritiua terminum immanenter ab illa necessariū produciendum; quod si aliquas exerceat actiones transeuntē hanc virtus, scilicet dispositionem alimenti, aliāve huiusmodi hæc omnes ordinantur ad præcipuam actionem immanentem, scilicet conuersionem alimenti in substantiam aliti, vel illam consequuntur, productio verò foetus valde à nutritione in modo procedendi à suo principio differt, neque ad nutritionem ordinatur, neque illam consequitur.

Francisc. de Ouidio, Philosoph. Tom. II.

CONTROVERSIA IV.

De Potentiis materialibus tam externis, quā internis.

D V o sunt potentiarum materialium genera, externarum, & internarum: Potentiæ externæ sunt, quas quinque corporis sensus vulgò appellamus, visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus; quæ vt plurimum semper idem animal omnes simul comitantur; in aliquibus tamen non omnes reperiuntur, talpa enim caret visu, aliaque animalia odoratu. De numero potentiarum internarum magna est disputatio, pluresque Philosophorum opiniones, vnum tamen est certum dari sensum communem & appetitum materiale; an verò plures dentur sensus interni breuiter definiam. Omnia, quæ ad materiam huius sectionis spectant, suspensio brachio attingam, quia plus oblectamenti, quā vtilitatis asferunt, & præcipue quia vix ratio efficaciter concludens hac in re inuenitur. Adeat Conimbric. Patres, qui plura de his potentiis fasē, eleganter, lepidè, & eruditè pertractata legere velit, qui à 7. cap. libri 2. de Anima agunt de potentiis externis, & quatuor prioribus capitibus libri tertij, de potentiis internis.

PUNCTVM PRIMVM.

De Potentiis externis.

B reuissimè quæ ad has potentias attinent hoc Puncto attingam, quia non alia maiori indigent discussione.

§. I.

De visu, & visibili.

V isus est inter omnes sensus præstāssimus, vt patet ex latitudine sui obiecti, & ex modo illud attingendi, & mira deorganizatione ad suas functiones requisita. Constant oculi septem musculis, quibus mouentur, tunicis quinque, tribus humoribus, neruis duobus. Musculos inuenit natura vt globum faciliè in omnes partes conuertant, quibus vnus sursum, alter deorsum, duo ad sinistram dextramque mouent orbem: duo illum circumferunt, & eundem septimus eum sustentat. E tunicis intima specularis vocatur, quia instar speculi nitet: huic proxima reticularis, quia venulis & arteriis intertexta figuram retis exhibet: tertia vana dicitur, quia similis est vix folliculo, pedunculo carenti: quarta cornea, quia cornu in tenuissimas laminas infectum refert: quinta alba à colore nuncupatur, adnata, seu adherescens, quia illius beneficio stat tota oculi fabrica. Ex humoribus intior dicitur crystallinus, medius vitreus, extimus aqueus, quia similitudinem crystalli, vitri fusi, atque recocti, & aquæ referunt. Duo nerui optici, siue visorii à cerebro in oculos mittuntur, in quos spiritus animales trahuntur.

Probant PP. Conimbr. c. 7. visionem fieri in humore crystallino, qui centrum orbis obtinet, quia si in membris opticis fieret, cum aliquando nerui valde distent, obiecta duplicia apparerent. Neruos opticos aliquando distare, probant ex Velalio c. 4. lib. 4. de fabrica corporis humani, dicente se Patavij quendam secuisse, cuius nerui visorii à cerebro ad oculos vique diuisi erant, qui tamen geminata à simplicibus discernebat, neque vnquam illi simplex obiectum duplex apparerant. Huic rationi non acquiesco, quia humor crystallinus oculi dextri distans est ab humore crystallino sinistri, & in vtroque visio, tamen obiectum vtroque oculo visum non apparet duplicatum. Nihilominus assero visionem fieri in hoc humore, quia hæc pars oculi est maximè lucida, & conspicua præcipuum obtinēs locum, cui reliquæ partes deferunt, neque fortiozem aliam rationem huius conclusionis reperio, sicut neque oppositæ magis congruentem.

E

Obiectum